

LEGE

privind protecția și promovarea drepturilor fundamentale ale copiilor cetățeni români
domiciliați sau cu reședința în străinătate
(*Legea Pia*)

Parlamentul României adoptă prezenta lege

CAPITOLUL I
Dispoziții generale**Secțiunea 1 - Obiectul legii****Art. 1**

Prezenta lege are ca obiect stabilirea cadrului legal pentru protejarea drepturilor copiilor cetățeni români în cadrul procedurilor de instituționalizare sau plasament forțat în străinătate.

Secțiunea a 2 - a - Semnificația unor termeni**Art. 2**

În sensul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele înțelesuri:

- a) copil - persoana fizică cu vârsta sub 18 ani, cetățean român cu domiciliul sau reședința în străinătate și nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu, potrivit legii;
- b) instituționalizare - plasarea copilului într-o instituție de protecție specială din străinătate;
- c) plasament - plasarea copilului în grija unei familii substitutive;
- d) familie substitutivă din străinătate - persoana sau persoane cetățean/cetățeni străin/străini în grija căruia/căroră este plasat copilul cetățean român, altele decât părintele sau familia extinsă;
- e) familia extinsă - persoana sau familia copilului formată din rude până la gradul al IV-lea, precum și alte persoane cu care copilul are o legătură de rudenie altele decât cele până la gradul al IV-lea inclusiv, afini, cunoștințe sau prieteni ai familiei ori ai familiei extinse a copilului față de care acesta a dezvoltat relații de atașament sau alături de care s-a bucurat de viața de familie;
- f) stat de origine - statul în care copilul deține cetățenia;
- g) autoritate centrală: Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse;
- h) repatriere: procedura prin care un copil cetățean român este adus înapoi în România din străinătate;
- i) adopție ilegală - procedura prin care un copil separat forțat de familia sa este plasat într-o familie substitutivă pentru o perioadă nedeterminată, cu scopul înstrăinării parentale prin integrarea acestuia într-un nou mediu familial prin nesocotirea dispozițiilor legale internaționale privitoare la adopție.

CAPITOLUL II Principii fundamentale

Art. 3

Protejarea interesului superior al copilului este principiul fundamental care stă la baza prezentei legi.

Art. 4

Copiii se bucură de toate drepturile fundamentale inerente persoanei umane, fără a prejudicia protecția deplină prevăzută de prezenta lege, asigurându-li-se prin lege sau prin alte mijloace, toate oportunitățile și facilitățile, în vederea dezvoltării lor fizice, psihice, morale, spirituale și sociale, în condiții de libertate și demnitate.

Art. 5

Este de datoria familiei, comunității, societății în general și a autorităților publice să asigure copiilor, cu prioritate absolută, realizarea drepturilor referitoare la viață, sănătate, hrană, educație, sport, timp liber, cultură, limbă, identitate, demnitate, respect, libertate și conviețuire cu familia naturală.

Art. 6

Nici interesul părinților și nici cel al statului nu poate fi considerat singurul interes relevant pentru satisfacerea drepturilor copilului. Copilul trebuie să fie în centrul atenției, interesele lui fiind cele mai importante și trebuie să îi fie respectate și protejate.

CAPITOLUL III Măsurile de protecție

Secțiunea 1 - Obligația statului român

Art. 7

Statul român are obligația de a proteja copiii români, indiferent de locul unde se află.

Art. 8

Statul român este obligat să dezvolte și să implementeze programe specifice de pregătire și sprijin pentru reintegrarea copiilor cetățeni români în statul de origine.

Art. 9

Statul român, prin autoritățile competente, realizează periodic o evidență a situației copiilor cetățeni români aflați în plasament la familii substitutive sau instituționalizați în centre de protecție din străinătate, în vederea identificării nevoilor acestora și planificarea intervențiilor necesare.

Art. 10

Pentru a asigura transmiterea și actualizarea informațiilor privind copiii cetățeni români aflați în procedura de instituționalizare, statul român va colabora cu autoritățile competente ale statului în care se află copilul precum și cu orice alte persoane sau organisme acreditate, relevante.

Art. 11

Evidența prevăzută la art. 9 va cuprinde următoarele informații: numele copilului, data și locul nașterii, datele de contact ale părinților sau ale altor persoane responsabile, informații privind instituția de plasament sau familia substitutivă din străinătate în care se află copilul, precum și orice alte informații relevante pentru monitorizarea și sprijinirea copilului.

Secțiunea a 2-a - Intervenția statului român în străinătate cauzele ce privesc măsurile de protecție a copiilor cetățeni români

Art.12

În cazul în care se solicită instituționalizarea sau plasamentul la familia substitutivă a unui copil cetățean român în străinătate, statul român prin autoritățile competente va evalua cu atenție toate circumstanțele, ținând cont de interesul superior al copilului și de principiile fundamentale prevăzute de prezenta lege.

Art.13

Statul român are obligația de a acționa prin toate mijloacele legale, în vederea prevenirii și încetării instituționalizării sau plasamentului la familii substitutive din străinătate a copiilor cetățeni români, în următoarele situații:

- a) când există alternative adecvate interesului superior al copilului în statul de origine, precum plasarea copilului în familia extinsă a acestuia sau în plasament autorizat;
- b) când copilul este sau riscă să fie supus înstrăinării parentale de către autoritățile străine prin împiedicarea familiei naturale de a-și exercita autoritatea părintească pentru o perioadă mai mare de 6 luni;
- c) în toate cazurile în care copilul este împiedicat să își exercite drepturile prevăzute la art.4-5 din prezenta lege precum și a drepturilor conferite de Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copiilor;
- d) când există riscul ca instituționalizarea sau plasamentul la familia substitutivă din străinătate să devină o adopție ilegală;
- e) când procedura conține neconcordanțe față de pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului și drepturile privind protecția copiilor la care România este parte;
- f) când competența aparține exclusiv instanțelor române.

Art.14

În toate cazurile în care autoritățile străine de la reședința copilului vor considera necesară măsura instituționalizării sau a plasamentului la familia substitutivă din străinătate, statul român va întreprinde demersuri pentru a obține prioritate deplină pentru protecția specială a copilului în scopul stabilirii circumstanțelor plasamentului în următoarea ordine:

- a) plasarea în familia extinsă a copilului;
- b) plasament la un asistent maternal în statul de origine;
- c) plasarea în statul de origine la un serviciu de tip rezidențial licențiat în condițiile legii.

Art.15

În etapa cea mai timpurie a procedurii, statul român va solicita autorităților competente din străinătate să-i comunice informații care să includă cel puțin un raport privind copilul, împreună cu motivele plasamentului sau ale îngrijirii propuse, durata preconizată a plasamentului la familia substitutivă din străinătate sau a instituționalizării, completate de orice alte informații pe care le-ar putea considera pertinente, cum ar fi eventuala supraveghere preconizată a măsurii, organizarea contactelor cu părinții, alte rude sau alte persoane cu care copilul are o relație strânsă și de atașament.

Art.17

În cazul în care în statul membru în care copilul își are reședința obișnuită se preconizează pronunțarea unei hotărâri privind instituționalizarea copilului cetățean român într-un centru de protecție sau plasarea în grija unei familii substitutive din străinătate, statul român, din oficiu sau la cererea părinților, a reprezentantului legal sau a oricărei părți interesate, va iniția și alege proceduri pentru a interveni în proces în interesul copilului.

Art.18

Instanța sau autoritatea competentă străină vor fi informate cu precădere despre legăturile strânse ale copilului cu statul de origine sau cu familia extinsă când aceasta există, oricâte ori pot avea o relevanță juridică în cadrul procedurii de plasament a copilului cetățean român.

Art.19

În legătură cu măsurile de instituționalizare sau plasament ce privesc copilul cetățean român din străinătate, statul român va informa în prealabil familia extinsă a copilului despre posibilitatea de a-l lua în grija sa.

CAPITOLUL IV Autoritățile competente și Atribuții

Secțiunea 1 -Denumirea și desemnarea autorităților competente

Art.20

În baza prezentei legi, autoritățile române competente pentru protecția drepturilor fundamentale ale copilului cetățean român în străinătate, sunt:

- a) Ministerul Afacerilor Externe;
- b) Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse;

Art.21

Autoritatea centrală competentă pentru implementarea și aplicarea prezentei legi este Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse.

Art.22

În statele unde există o comunitate semnificativă de cetățeni români, statul român va desemna un reprezentant atașat pe probleme de protecție a copilului în cadrul fiecărei ambasade sau consulat al României.

Art.23

Criteriile de identificare a comunității de cetățeni români vor fi stabilite de Ministerul Afacerilor Externe în colaborare cu autoritatea centrală competență ținând cont de:

- a) numărul de cetățeni români cu domiciliul, reședința permanentă sau temporară în statul respectiv;
- b) numărul de copii cetățeni români aflați în evidența misiunilor diplomatice și consulare ale României;
- c) existența unor probleme specifice legate de protecția copilului în statul respectiv care afectează drepturile copilul cetățean român.

Art.24

Reprezentantul atașat pe probleme de protecție a copilului va fi numit prin ordin al ministrului afacerilor externe la propunerea autorității centrale.

Secțiunea a 2 - a - Atribuțiile reprezentantului atașat pe probleme de protecție a copilului cetățean român

Art.25

Reprezentantul atașat pe probleme de protecție a copilului, singur sau în colaborare cu autoritatea centrală are următoarele atribuții:

- a) monitorizarea situației copiilor cetățeni români aflați pe teritoriul statului de reședință;

- b) asigurarea accesului la asistență consulară a copilului cetățean român, inclusiv informarea și sprijinul în cazul încălcării drepturilor fundamentale ale acestuia;
- c) oferirea de informații și consultanță cetățenilor români cu privire la legislația și procedurile din statul respectiv în materia protecției copilului;
- d) identificarea și semnalarea cazurilor de copii aflați în una din situațiile la care se referă lit.b)-d) ale art.13;
- e) reprezentarea legală a copilului, atunci când este necesar;
- f) colaborarea cu autoritățile locale străine în vederea protejării drepturilor și intereselor copilului cetățean român;
- g) sprijinirea autorității centrale competente în materia protecției copilului în realizarea procedurilor de repatriere a copilului cetățean român;
- h) sesizarea autorității centrale cu privire la copiii cetățeni români aflați în străinătate care, din orice motive se află în procedura de instituționalizare sau plasament la familia substitutivă din străinătate.

Secțiunea a 3-a - Atribuțiile autorității centrale

Art.26

Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse în calitate de autoritate centrală singur sau în colaborare cu reprezentantul atașat pe probleme de protecție a copilului cetățean român din cadrul misiunilor diplomatice și consulare ale României în străinătate are următoarele atribuții:

- a) elaborează și implementează strategii și programe de dezinstituționalizare a copiilor cetățeni români aflați în străinătate;
- b) identifică și evaluează nevoile specifice ale copiilor cetățeni români aflați în instituții de protecție socială din străinătate sau în plasament la familii substitutive din străinătate;
- c) exercită toate atribuțiile statului român prevăzute în prezenta lege;
- d) sprijină autoritățile străine competente în vederea dezinstituționalizării copiilor cetățeni români;
- e) inițiază și coordonează procedura de repatriere a copiilor cetățeni români;
- f) monitorizează și evaluează eficiența programelor de dezinstituționalizare și repatriere a copiilor cetățeni români;

CAPITOLUL V

Termenele

Art.27

În procedurile privind măsurile de protecție a copiilor cetățeni români aflați în străinătate statul este obligat să acționeze cu rapiditate.

Art.28

Autoritățile competente sesizate cu una din situațiile prevăzute de prezenta lege în legătură cu instituționalizarea sau plasarea la familia substitutivă din străinătate a unui copil cetățean român vor informa imediat, în termen de 48 de ore, familia extinsă a copilului despre posibilitatea de a-l lua în grija sa.

Art.29

Reprezentantul atașat pe probleme de protecție a copilului va transmite în termen de 5 zile o informare detaliată către autoritatea centrală cu privire la situația copilului.

Art.30

Autoritatea centrală va evalua de urgență, dar nu mai târziu de 10 zile, situația copilului. În termen de 15 zile de la finalizarea evaluării, va iniția procedurile legale necesare pentru a se opune, dacă este

cazul, instituționalizării sau plasamentului copilului în străinătate în concordanță cu principiile fundamentale prevăzute de prezenta lege.

CAPITOLUL VI

Cooperarea Internațională

Art. 31

În vederea aplicării prevederilor prezentei legi se vor încheia tratate necesare cu statele sau cu autoritățile statelor vizate, pe baza propunerilor Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse și ale Ministerului Afacerilor Externe, precum și a altor instituții interesate.

CAPITOLUL VII

Răspunderea juridică și sancțiuni

Secțiunea 1 - Persoane responsabile

Art.32

Responsabilitatea pentru respectarea dispozițiilor prezentei legi revine autorităților române competente pentru protecția drepturilor fundamentale ale copilului cetățean român în străinătate.

Art.33

Autoritățile române competente pentru protecția drepturilor fundamentale ale copilului cetățean român în străinătate în temeiul prezentei legi, sunt:

- a) Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse ca autoritate centrală desemnată;
- c) Ministerului Afacerilor Externe prin misiunile diplomatice și consulare ale României în străinătate;

Secțiunea a 2-a - Sancțiuni

Art.34

Constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 10.000 la 30.000 lei sau cu închisoare contravențională de la o luna la 6 luni următoarele fapte, ale conducătorul autorității publice sau, după caz, ale persoanei desemnate în procedură, dacă nu au fost săvârșite în astfel de condiții încât să fie considerate, potrivit legii, infracțiuni:

- a) neinformarea familiei extinse a copilului despre posibilitatea de a-l lua în grija sa;
- b) neidentificarea și nesemnarea cazurilor de copii cetățeni români aflați în situații de înstrăinare parentală prin instituționalizarea sau plasarea la familia substitutivă din străinătate;
- c) nerespectarea procedurii și a termenelor prevăzute de prezenta lege;
- d) neintervenția statului român prin autoritățile competente în situațiile cerute de aceasta lege;
- e) nerespectarea de către autoritatea centrală sau de către reprezentantul atașat pe probleme de protecție a copilului, a atribuțiilor stabilite prin prezenta lege.

CAPITOLUL VIII

Dispoziții tranzitorii și finale

Art.35

Prevederile prezentei legi se completează cu orice alte reglementări care se referă la drepturile copilului, inclusiv cu prevederile cuprinse în convențiile și tratatele internaționale la care România este parte.

Art.36

Autoritatea centrală este responsabilă cu elaborarea normelor metodologice de aplicare a prezentei legi în termen de 3 luni de la data intrării sale în vigoare.

Art.37

Autoritatea centrală va monitoriza și evalua periodic implementarea prezentei legi și va elabora rapoarte periodice cu privire la rezultatele obținute.

Art.38

Prezenta lege intră în vigoare la data publicării sale în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR

Alfred – Robert Simonis

PREȘEDINTELE SENATULUI

Nicolae Ionel Ciucă

București, 20 februarie 2024